

ภาคผนวก ง

ประวัติ และความเป็นมา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติ และความเป็นมา อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

คำว่า “วัง” มาจากพื้นที่วังน้อย ที่เป็นแหล่งน้ำ มีปลาชุกชุม ประชาชนเรียกว่า “วังน้ำ วังปลา” หรืออีกประเด็นหนึ่งมีผู้สันนิษฐานว่า ตำบลลำไทร บ่อตาโล่ พะยอมและวังน้อยที่แยกมาจากอำเภอบางปะอินนั้นเดิมเป็นตำบลพระราชวังของอำเภอบางปะอิน จึงเอาคำว่า วังเป็นชื่อพยางค์แรก

ส่วนคำว่า “น้อย” มาจากชื่ออำเภอเดิมที่ชื่อ อุทัยน้อย เพราะเอาพื้นที่ส่วนน้อยของอำเภออุทัยมา 1 ตำบล คือ ตำบลลำตาเสา รวม 2 พยางค์ เป็น “วังน้อย” อำเภอวังน้อยได้รับการยกฐานะจัดตั้งเป็นอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยมีชื่อว่า อำเภออุทัยน้อย ต่อมาปี พ.ศ. 2558 ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น “อำเภอวังน้อย” ในปัจจุบันนี้อำเภอวังน้อย มีประชากรที่สำรวจภายในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549 จำนวนทั้งสิ้น 58,421 คน¹

1. สภาพทางภูมิศาสตร์

อำเภอวังน้อยตั้งอยู่ในทางทิศใต้ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ทั้งสิ้น 224 ตารางกิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 21 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 65 กิโลเมตร และเมื่อกล่าวถึงสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลลำไทรนั้น ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 60 กิโลเมตร อย่างไรก็ตามอำเภอวังน้อย มีอาณาเขตดังต่อไปนี้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานคร ทางถนนสายเอเชีย ประมาณ 75 กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ 72 กิโลเมตร และทางเรือประมาณ 137 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,556.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,597,900 ไร่ นับว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ เป็นอันดับที่ 62 ของประเทศไทย และเป็นอันดับที่ 11 ของจังหวัดในภาคกลาง ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรีแล

¹ ไพฑูรย์ พงศบุตร, ศาสตราจารย์และวิลาสวงศ์ พงศบุตร, ศาสตราจารย์, **คู่มือการอบรม มัคคุเทศก์**, พิมพ์ครั้งที่ 4, ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งจุฬาลงกรณ์, 2540, หน้า 6.

ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวน 138,017 คน และอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านแพรก จำนวน 9,067 คน มีสมาชิกวุฒิสภา 1 คน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 5 คน

4.2 หน่วยราชการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีส่วนราชการส่วนภูมิภาค 33 หน่วยงานส่วนราชการส่วนกลางที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค 54 หน่วยงาน รัฐวิสาหกิจ 24 แห่ง หน่วยงานอิสระ 9 แห่ง

5. ด้านสังคม

5.1 การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และระดับอาชีวศึกษา 8 แห่ง แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ

1. เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ครอบคลุม 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอท่าเรือ อำเภอนครหลวง อำเภอบางปะหัน อำเภอบ้านแพรก อำเภอภาชี อำเภอมหาสาร อำเภอวังน้อย และอำเภออุทัย ในปี พ.ศ. 2551 มีสถานศึกษา รวม 235 แห่ง โดยมีนักเรียนรวม 82,578 คน นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลรวม 59,072 คน นักเรียนโรงเรียนเอกชน รวม 23,578 คน ข้าราชการครู ทั้งหมด 2,953 คน

2. เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ครอบคลุม 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเสนาอำเภอลาดบัวหลวง อำเภอผักไห่ อำเภอบางปะอิน อำเภอบางบาล อำเภอบางไทร อำเภอบางซ้าย ในปี พ.ศ. 2551 มีสถานศึกษา รวม 205 แห่ง จำนวนนักเรียนทั้งหมดรวม 52,981 คน โดยมีนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลรวม 41,402 คน นักเรียนโรงเรียนเอกชนรวม 11,575 คน ข้าราชการครูทั้งหมด 2,318 คน

5.2 การศาสนา ประชากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 95.37 ศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 3.97 และศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 0.6 ศาสนสถานในจังหวัดมีทั้งสิ้น 574 แห่ง แยกเป็นวัด 504 วัด มัสยิด 58 แห่ง และโบสถ์คริสต์ 5 แห่ง นอกจากนี้ยังมีวัดร้าง 425 วัด สำนักสงฆ์ 9 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี และสามัญรวม 21 แห่ง ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 1 แห่ง พระอารามหลวงชั้นเอกชนิดราชวรวิหาร 3 แห่ง และชั้นโทชนิดวรวิหาร 3 แห่ง ชั้นตรีชนิดวรวิหาร 2 แห่ง และชั้นตรีชนิดสามัญ 1 แห่ง

6. ด้านเศรษฐกิจ

6.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด พระนครศรีอยุธยา (GPP) ปี 2550 เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศมีมูลค่า 328,846 ล้านบาท รองจาก จังหวัดระยอง และสมุทรสาคร รายได้เฉลี่ย (GPP Per capita (Baht) 432,080 บาท/คนปี อัตรา การขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2550 (p1) เพิ่มขึ้นจากปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 9.36 สาขาการผลิต ที่สำคัญของจังหวัด คือ สาขาอุตสาหกรรม รองลงมาสาขาการค้าส่งและค้าปลีกและสาขา เกษตรกรรม

6.2 การอุตสาหกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีนิคมอุตสาหกรรม 3 แห่งได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) และนิคมอุตสาหกรรมสห รัตนนคร ส่วนอุตสาหกรรม 1 แห่ง ได้แก่ ส่วนอุตสาหกรรมโรจนะ และมีเขตประกอบการ อุตสาหกรรม 1 แห่ง ได้แก่ เขตประกอบการอุตสาหกรรมแพคเตอร์แลนด์วังน้อย มีโรงงาน อุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการในปี 2551 (ณ 31 ธันวาคม 2551) จำนวน 1,772 โรงงาน เงินทุนรวม 286,796.39 ล้านบาท จ้างคนงาน 227,685 คน

6.3 แรงงานและการจ้างงาน สถานภาพแรงงานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ จำแนกตามสภาวะการทำงาน ในปี 2551มีประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 620,166 คน กำลัง แรงงานรวม 420,240 คน เป็นผู้มีงานทำ จำนวน413,978 คน ผู้ว่างงาน จำนวน 6,262 คน คิด เป็นอัตราการว่างงาน 1.5

6.4 การพาณิชย์กรรมในปี 2551 จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีผู้จดทะเบียนแยกเป็น จดทะเบียนบริษัทจำกัด 242 ราย จดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด 323 ราย ทุน สินค้าขาออกของ จังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าเกษตร เช่น ข้าว มะม่วง สัตว์น้ำจืด ไม้แปรรูป อัญมณี และสินค้า หัตถกรรมพื้นเมือง ส่วนสินค้านำเข้าของจังหวัด ได้แก่ สินค้าอุปโภคบริโภค วัสดุก่อสร้างน้ำมัน เชื้อเพลิงเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องมือเครื่องจักรกลที่ใช้ในอุตสาหกรรมการเกษตรและไม้ซุง

7. ด้านการเกษตรกรรม

7.1 การใช้ดินเพื่อการเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีพื้นที่ทั้งหมด 1,597,900 ไร่ มีเนื้อที่ ถือครองทางการเกษตร 922,213 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.7 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด มีพื้นที่ การเกษตรปี 2549 รวมทั้งสิ้น 1,126,459 ไร่แยกเป็น พื้นที่ปลูกข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง 1,074,861 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้ผล 37,599 ไร่ พื้นที่ปลูกพืชผัก 7,928 ไร่พื้นที่ปลูกพืชไร่ 5,596 ไร่ พื้นที่ปลูกไม้

ดอกไม้ประดับ 475 ไร่ มีครัวเรือนผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 133,612 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 ของประชากรทั้งจังหวัดพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว มะม่วง ส้มเขียวหวาน กล้วยน้ำว้า สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ ไก่ เป็ด สุกร โค กระบือ และสัตว์น้ำจืด

7.2 แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีศักยภาพสูงมากในการใช้น้ำทำการเกษตร และน้ำใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม แต่ก็มีบางครั้งที่เกิดการขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่ เพราะพื้นที่ชลประทานมีเพียง 1,421,615 ไร่ แต่พื้นที่ส่งน้ำมีถึง 1,472,723 ไร่ มีโครงการชลประทาน 13 โครงการ นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อสนับสนุนกาดำเนินการด้านการเกษตร และด้านอุตสาหกรรม

8. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำน้อย และมีลำคลองใหญ่่น้อยประมาณ 1,254 สายคลองลักษณะดินแยกเป็น 6 ประเภท คือ ดินเหนียว 1,054,080 ไร่ ดินเหนียวปนดินร่วน 207,716 ไร่ ดินเหนียวปนดินทราย 47,942 ไร่ ดินร่วนปนดินทราย 12,300 ไร่ ดินทราย 8,500 ไร่ ดินร่วน 300 ไร่ นับเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะดินร่วนปนดินทรายสีเทาอมเหลืองที่อำเภอบางบาล และอำเภอบางปะหัน เหมาะในการทำอริฐมอญได้อย่างดีดินนอกจากนี้ยังมีทรายมากตามบริเวณลุ่มแม่น้ำ ลำคลอง ได้แก่ เขตอำเภอบางบาล อำเภอบางปะหัน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน ส่วนใหญ่เป็นทรายที่ใช้ถมที่เพื่อการก่อสร้าง

9. การคมนาคม

มีเส้นทางคมนาคม 2 ทาง คือทางบกและทางน้ำ ปัจจุบันใช้ทางบกเป็นส่วนใหญ่ เพราะสะดวกและรวดเร็ว โดยมีเส้นทางรถประจำทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัด ทั้งทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และเส้นทางที่สามารถติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ตามเส้นทางรถโดยสารประจำทาง จำนวน 23 เส้นทาง และมีเส้นทางรถโดยสารประจำทางภายในเขตจังหวัด จำนวน 45 เส้นทางเส้นทางรถไฟสายเหนือและสายตะวันออก เชียงเหนือ ขึ้น - ล่อง ผ่านจังหวัดในเขตท้องที่อำเภอ บางปะอิน อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอภาชีและอำเภอบางปะอิน ส่วนการคมนาคมทางน้ำ คงเหลือแต่ชุมชน ริมแม่น้ำลำคลองใช้เพื่อการขนส่งผลผลิตทางการเกษตรแลอุตสาหกรรม และให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเยี่ยมชมทัศนียภาพริมฝั่งแม่น้ำ

10. การท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอดีตราชธานีที่ยาวนานที่สุดถึง 417 ปี เป็นดินแดนที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งด้านกายภาพ ประวัติศาสตร์และอารยธรรม มีโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความรุ่งเรืองในอดีต สหประชาชาติ (UNESCO) ได้รับอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาไว้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม เมื่อ 13 ธันวาคม 2534 เป็นผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง

สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. บริเวณเกาะเมืองและพื้นที่โดยรอบ อำเภอพระนครศรีอยุธยา พระราชวังหลวงหรือพระราชวังโบราณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ วัดพระศรีสรรเพชญ์ วิหารพระมงคลบพิตร วัดใหญ่ชัยมงคล วัดไชยวัฒนาราม วัดพนัญเชิงวรวิหาร เป็นต้น
2. บริเวณอำเภอบางปะอิน และอำเภอบางไทร เช่น พระราชวังบางปะอิน วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
3. บริเวณอำเภอนครหลวง อำเภอท่าเรือ เช่น ปราสาทนครหลวง วัดสะตือ ที่มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (นอน) ที่ยาวที่สุด และศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น เช่น มีดอรัญญิก เป็นต้น

11. ข้อมูลการจัดการศึกษา

11.1 จำนวนสถานศึกษาทุกสังกัด

พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการจัดการศึกษาในระบบตั้งแต่ระดับปฐมวัย ถึงระดับอุดมศึกษา โดยภาครัฐและเอกชนร่วมกันจัดการศึกษาทั้งสายสามัญและสายอาชีพ สังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ และนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และมีการจัดการศึกษานอกระบบ

จำนวนสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามสังกัด

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 400 แห่ง
- 2) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
 - สายสามัญ จำนวน 35 แห่ง
 - อาชีวศึกษา จำนวน 5 แห่ง
- 3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 8 แห่ง
- 4) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 2 แห่ง

- 5) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 16 แห่ง
- 6) กระทรวงมหาดไทย เทศบาล จำนวน 19 แห่ง
อบจ. จำนวน 2 แห่ง
- 7) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
จำนวน 2 แห่ง²

²ไพฑูริย์ พงศ์บุตร, ศาสตราจารย์และวิลาสวงศ์ พงศ์บุตร, ศาสตราจารย์. **คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์**, พิมพ์ครั้งที่ 4, ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องแห่งจุฬาลงกรณ์, 2540.